

ІСТОРІЯ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ. ІСТОРИЧНА СОЦІОЛІНГВІСТИКА

УДК 811.14'02'38'44

ВПЛИВ СОЦІУМУ НА ФОРМУВАННЯ ІМЕННИКІА В РОМАНІ ЛОНГА «ДАФНІС І ХЛОЯ»

Інеса Макар

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна
inesa_makar@yahoo.com*

Розглянуто соціальну зумовленість іменників у романі «Дафніс і Хлоя» давньогрецького письменника кінця II ст. Лонга. Зроблено спробу схарактеризувати семантику імен героїв роману і їх роль у структурі тексту. Виявлено взаємозв'язок між антропонімами і соціальною належністю персонажів. Використання антропонімів у романі Лонга вказує на те, що вони беруть активну участь у творенні лексичної ідіосистеми автора і мають соціальну значущість.

Ключові слова: літературно-художня антропонімія, давньогрецька мова, власне ім'я, семантика, ідіостиль, соціум.

Суспільний характер мови формує її національну специфіку, впливає на динаміку мовних змін. Спостережено, що й семантичні особливості власних імен кожного етносу пов'язані з умовами життя, що склалися історично. Стародавні греки, наприклад, при народженні отримували тільки одне ім'я, прізвищ у сучасному значенні цього слова, які об'єднують весь рід і переходять по спадковості від батька до сина, у Греції не було. Імена давали дітям довільно, часто придумували нові, які раніше не вживались, проте вони були пов'язані або з певними обставинами народження дитини, або з якоюсь характерною рисою, котра виділяла дитину або ж котру батьки хотіли бачити в ній згодом [1].

Давньогрецька антропонімія неодноразово ставала предметом спеціальних досліджень (див. праці В. Горпинича [2], Г. Лопушанської-Бучко [3] та ін.). На думку Г. Лопушанської-Бучко, старогрецька антропонімія є одним з найдавніших виявів праїндоевропейської антропонімічної системи, тому вона заслужено претендує на належну увагу [3: 238]. Дослідниця власних імен у художньому тексті О. Фоякова зауважує: «Кожне ім'я персонажа, який бере участь у розвитку сюжету, асоціативно пов'язане з іншими групами дійових осіб, а вся система імен таких осіб утворює ономастичну парадигму тексту, ядро поля ономастичного простору, в той час як інші засоби номінації дійових осіб у тексті входять до периферії цього поля» [4: 9].

У пасторальному романі давньогрецького письменника кінця II ст. Лонга «Дафніс і Хлоя», згідно з таблицею частотності іменникових лексем, вагоме місце належить власним іменам героїв. Із п'ятдесяти іменникових домінант роману шість – антропоніми: Δάφνις ὁ – Дафніс (207 фіксацій у тексті роману), Χλόη ἡ – Хлоя (180), Λάμων ὁ – Ламон (50), Δρύας ὁ – Дріас (42), Δόρκων ὁ – Доркон (21), Φίλητῆς ὁ – Філет (21).

Мета нашого дослідження – схарактеризувати іменнік роману Лонга «Дафніс і Хлоя» з погляду семантики, простеживши, наскільки імена персонажів відображають історичне суспільне тло Давньої Греції II ст. н. е. і відповідають соціальній стратифікації.

Іменнік роману Лонга загалом охоплює 25 особових назв, з них 16 чоловічих (ὁ Ἄστυλος, ὁ Βρύαξις, ὁ Γνάθων, ὁ Δάφνις, ὁ Διονυσοφάνης, ὁ Δόρκων, ὁ Δρύας, ὁ Εὔδρομος, ὁ Ἴππασος, ὁ Λάμπις, ὁ Λάμων, ὁ Μεγακλῆς, ὁ Τίτυρος, ὁ Φιλητᾶς, ὁ Φιλοποίμην, ὁ Χρόμις) та 9 жіночих (ἡ Ἀγέλη, ἡ Ἀμαρυλλίς, ἡ Κλεαρίστη, ἡ Λυκαίνιον, ἡ Μυρτάλη, ἡ Νάπη, ἡ Ρόδη, ἡ Σωφροσύνη, ἡ Χλόη).

Насамперед, Лонг протиставляє село місту за способом життя, традиціями тощо, вживаючи в опозиції не тільки іменники ὁ ἀγρός (село) і ἡ πόλις (місто), але й назви їхніх жителів, які мають різний соціальний статус. Селяни (14 осіб) отримують зазвичай сільські імена, міщани (11 осіб) – міські.

Особові імена в романі Лонга, як і інші антропоніми, за морфологічною будовою – прості і складні назви.

Прості імена роману «Дафніс і Хлоя» охоплюють: власні апелятиви (імена, які виступають у формі незмінних апелятивів); похідні апелятиви (імена, утворені за допомогою суфіксації або переоформлення закінчення). До переліку власних апелятивів потрапили імена, що є іменниками I відміни (ἡ Χλόη, ἡ Νάπη, ἡ Ἀγέλη, ἡ Σωφροσύνη) та III відміни (ὁ Δάφνις, ὁ Χρόμις).

Похідні власні імена мають *відіменне* походження: ὁ Δάφνις < ἡ δάφνη, ὁ Δρύας < ἡ δρῦς, δρῦός, ἡ Μυρτάλη < τό μύρτον, ἡ Ρόδη < τό ρόδον, ὁ Ἴππασος < ὁ ἵππος, ὁ Δόρκων < ἡ δορκάς, ἡ Λυκαίνιον < ἡ λύκαινα, ὁ Ἄστυλος < τό ἄστυ тощо; та *віддієслівне*: ὁ Βρύαξις < βρυάξω, ὁ Λάμπις < λάμπω.

Складні імена, яких у Лонга значно менше, утворюються за різними моделями:

S + V – ὁ Διονυσοφάνης (Діонісофан) < Διόνυσος «Діоніс» + φαίνω «здаватися, виявлятися», тобто «подібний на Діоніса». У романі Діонісофан – це господар маєтку, у якому жила сім'я Дафніса, справжній його батько. Лонг симпатизує йому й описує як гарного і міцного чоловіка, який був красивим не лише замолоду, але й у старшому віці.

Adv + S – ὁ Εὔδρομος (Евдром) < εὖ «добре» + τρέχω «бігати», тобто «добрий бігун». Етимологію імені ὁ Εὔδρομος подає в романі сам Лонг. Це посланець, котрий приїхав у село до батьків Дафніса з наказом якнайшвидше розпочати збирання винограду. Евдром, на нашу думку, більше відповідає прізвиську, ніж імені, даному при народженні. Адже відомий той факт, що стародавні греки давали людям і прізвиська, які згодом приживалися, а ім'я могло забуватися зовсім.

A + S – ὁ Μεγακλῆς (Мегакл) < μέγας «великий»+ τό κλέος «чутка, слава», тобто «людина великої слави». Мегакл – це також особове ім'я брата Діона Сіракузького та інших осіб (у Плутарха) [5: 1057]. У романі Лонга це ім'я належить рідному батькові Хлої, який відмовився від дитини в молодому віці, оскільки був не дуже багатим.

V + S – ὁ Φιλοποίμην (Філопімен) < φιλῶ «любити» + ὁ ποιμην «пастух», що утворює складний субстантив зі значенням «людина, яка любить пастухів». Філопімен – ім'я головнокомандувача військ Ахейського союзу, родом з Мегалополіса в Аркадії, 253–183 рр. до н. е. [5: 1732]. Також це ім'я зафіксовано у творах Полібія та Плутарха.

S + S – ἡ Ἀμαρυλλίς (Амарилліда) < τό ἤμαρ «день» + ἡ ὕλη «ліс», тобто дослівно «та, що мала вигляд лісу вдень». Очевидно, це значення символізувало найвищу красу природи. У текст роману введено легенду про дівчину Амарилліду, яка заповонила серце ще молодого Філета, упродовж життя він зберігав це почуття. Будучи старцем, Філет розповідав молодим Дафнісу і Хлої про свої любовні страждання. Ім'я Амарилліди-пастушки використав Вергілій у «Буколіках» (II, 52), Овідій у «Науці кохання» (Кн. II, III).

S + A – ἡ Κλεαρίστη (Клеариста) < τό κλέος «чутка», «слава» + ἀρίστη «найкращий», «пречудовий», тобто «людина пречудової слави». Це ім'я в романі «Дафніс і Хлоя» належить справжній матері Дафніса. Воно перегукується за значенням з іменем Мегакл.

Розглянувши структуру імен у романі Лонга «Дафніс і Хлоя», з'ясуємо їх семантику: важливо знати, як автор трактує власну назву. Усі «вони несуть у своїй семантиці величезний шар культурно-історичної інформації, яка може бути відновлена і реконструйована» [6: 245].

Кожен антропонім містить такий семантичний зміст, який тісно пов'язаний із текстом роману та сформований під впливом соціуму. Імена відповідають характеру героя (*Бріаксис, Софросина*), відображають його особливі здібності (*Евором*), уподобання персонажа чи ставлення до нього інших (*Філоімен, Філет*), є назвою за зовнішньою схожістю з кимось або чимось (*Діонісофан*), за місцем проживання (*Астли*) чи соціальним походженням. Наприклад, герої роману, що проживали в сільській місцевості, отримували відповідно прості імена, пов'язані з рослинним або тваринним світом.

За семантикою імена, зафіксовані в романі Лонга «Дафніс і Хлоя», можна поділити на сім груп.

Насамперед, це назви, семантично пов'язані з *назвами рослин* (шість лексем). Серед них імена головних героїв роману, Дафніс і Хлоя (батьки, які їх виховували, дали їм сільські імена, імена бідних, простих людей, щоб навколишні не здогадалися про справжнє їх походження), а також імена названої матері Дафніса – Міртали, батьків Хлої – Дріаса і Напи та справжньої матері Дафніса – Роди.

Ім'я головного героя **ὁ Δάφνης** (Дафніс) співвідноситься із субстантивом ἡ δάφνη, що означає «лавр», «лаврове дерево». Дафніс – син Гермеса і Німфи, його ім'я найбільш поширене в циклі пастуших оповідей. Пісні-плачі за Дафнісом становлять різновид давньогрецького фольклору. Доказом того, що Дафніс був одним з улюблених героїв народних оповідей і пісень, може слугувати та обставина, що існує декілька варіантів міфу про нього. За одним із них, юнак Дафніс, якого полюбила німфа, був осліплений після того, як він її зрадив. Інші ж варіанти міфу змальовують Дафніса як мудрого юнака, ідеального пастуха, першого винахідника пастушої пісні. На жаль, він накликав на себе гнів Кіпріди і через це загинув. Уся природа – ліси, річки, звірі і птахи – оплакували Дафніса. Розповіді про Дафніса – найулюбленіші сюжети буколических пісень, на які натрапляємо і в таких майстрів буколического жанру, як Феокрит, Біон, Вергілій та ін. У багатьох сюжетах Дафніс після своєї смерті перетворюється на джерело, тобто знову поєднується з природою, котра і породила його.

Найбільш імовірно, що ім'я Дафніс Лонг запозичив з ідилій Феокрита, який змальовував кохання пастухів на лоні природи. У тексті роману це ім'я вжито 207 разів (з них у називному відмінку – 95 разів, у родовому – 30, у давальному – 15, у знахідному – 57, у кличному – 10 разів).

Ім'я головної героїні роману Лонга Хлої також має буколічний характер: **ἡ Χλόη** – Хлоя (від *ἡ χλόη* – «зелень», «зелена трава»), хоч ані у Феокрита, ані в якогось іншого відомого нам буколічного поета воно не трапляється. Це ім'я знаходимо в комедіографа Аристофана. Декілька разів **ἡ Χλόη** вжив Горацій як ім'я гречанок-гетер у його одах (1,23; 3,7; 3,9; 3,26). У значенні «зелень, посів» це слово функціонувало як постійний епітет при імені Деметри. У тексті роману Лонга ім'я **ἡ Χλόη** вжито 180 разів (у називному відмінку – 57 разів, у родовому – 36, у давальному – 16, у знахідному – 66, у кличному – 5 разів).

Ім'я названого батька Хлої вівчаря Дріаса (**ὁ Δρύαξ**), який її знайшов і виховував, походить від іменника **ἡ δρυΐς** – «дуб», що в античності був символом сили і мудрості [1: 54]. За однією з версій, ім'я **ὁ Δρύαξ** може бути також співвіднесене з іменем діда Пана, якого звали **ὁ Δρύοψ** (h. Pan 34) [8: 17]. В «Ліаді» Гомера Нестор відносить Дріаса до когорти великих героїв минулого і дає йому означення *ποικίλνα λαῶν* (1,263), тобто «пастух воїнів», роблячи, отже, свого Дріаса справжнім *ποικίλν* (Long, 1,4,1). Лонг, започувавши це ім'я від Гомера, у цьому випадку додає приємності своїм читачам, які пам'ятають гомерівського Дріаса.

Семантику імені **ἡ Μυρτάλη** (Міртала) виводимо від *τό μύρτον*, що в перекладі з давньогрецької означає «миртова ягода». Загалом мирт в античності символізував вічне кохання і шлюб [9: 325]. Тож не випадково саме Міртала стала матір'ю для знайденого Дафніса, якого спочатку вигодувала коза.

Антропонім **ἡ Νάπη** (Напа) походить від слова *ἡ νάπη* – «гірська і лісиста місцевість». Ім'я **ἡ Νάπη** може бути алюзією на старовинну лесбійську місцевість, але воно також фіксується в епіграмі *Anthologia Palatina* (5,5) Статілія Флака, в *Amores* (1,11,2; 1,12,4) Овідія. У романі Напа – прийомна мати знайденої Хлої.

Рідна мати Дафніса, яка проживала в місті, має ім'я **ἡ Ῥόδη** (Рода). Семантика цього імені походить від *τό ῥόδον*, що означає «троянда», підкреслює, очевидно, особливу вроду і красу жінки. В античності троянда – символ кохання [7: 60].

Деякі антропоніми пов'язані з *назвами тварин* (п'ять лексем). Серед них ім'я **ὁ Ἴππασος** (Гіппас), що походить від субстантива *ὁ Ἴππος* – «кінь». У романі «Дафніс і Хлоя» це ім'я належить мітіленському стратегу, який повів важкоозброєну піхоту сушею, щоб розправитися за грабіж, який вчинили мітимнійці. У грецькій міфології Гіппас – 1) син Левкіппи, яка, нехтуючи культом Діоніса, разом зі своїми сестрами в несамовитості розірвала свого сина, прийнявши його за оленя; 2) син Кейка, царя Трахіні, який загинув, воюючи на боці Геракла проти ехалійського царя Евріта [10: 180].

Лонг з особливою любов'ю змальовує стада кіз та овець. На лоні природи зародилося кохання Дафніса і Хлої, які, незважаючи на своє знатне походження, стали пастухами, справжніми дітьми природи. Тому своїх дітей вони вирішили назвати пастушими іменами: *ἐκάλεσαν τὸν μὲν Φιλοποίμενα, τὴν δὲ Ἀγέλην* (4,39,2) – *назвали доньку Агелою, а сина Філопіменом*. **ἡ Ἀγέλη** (Агела) походить від слова *ἡ ἀγέλη* – «стадо». В цьому імені – уся любов Дафніса і Хлої до сільського життя, до пастушого заняття.

Ім'я **ὁ Δόρκων** (Доркон) походить від *ἡ δορκάς* – «антилопа», «косуля». Як представник людей пастушого заняття, Доркон повністю відповідає своєму імені. Юнак з першого ж погляду закохався у Хлою і до останнього подиху був вірний своєму почуттю.

Героїня роману Лонга **ἡ Λυκαίνιον** (Лікеніон) не належить до позитивних персонажів. Ім'я її походить від *ἡ λύκαινα* – «вовчиця», суфікс *-ιον-* додає ознаку змен-

шеності, тобто Лікеніон – «мала вовчиця». «Це ім'я та його потенційний символізм, – на думку автора статті «Вовкулаки (перевертні) Лонга», С. Епштейна, – не вимагають коментарю, оскільки корінь λυκ-, спільний в іменах і чоловічих, і жіночих, часто має конотацію «втрачених моральних цінностей» [11: 60–61]. Проте автор статті пояснює, що в Лонга Лікеніон функціонує значною мірою як «жіночий еквівалент» Доркона. Вони обоє мають приховані почуття до головних героїв Дафніса і Хлої, у кожного з них ці почуття виявляються своєрідно. Лонг, коли уперше знайомить читачів з Лікеніон, використовує зворот *ἐλακτὸν ἐξ ἄστεος* (3,15,1) – *привезена з міста*, тобто нагадує її «міське» походження. З описом Доркона знайомить нас Дафніс, який, недолюбуючи Доркона, характеризує його в дещо зневажливому тоні: *λευκός ὡς ἐξ ἄστεων γυνή* (1,16,5) – *білий, як міська жінка*. Це також є спільним у характеристиках Доркона і Лікеніон.

Чоловіком Лікеніон був **ὁ Χρόμις** (Хроміс) – літня людина, заможний селянин, що посідав свій власний ґрунт (*γεωργὸς γῆς ἰδίας*, *Χρόμις τὸ ὄνομα*, *παρηβῶν ἦδη τὸ σῶμα* (3,15,1). Семантика імені Хроміс виводиться від слова *ὁ χρόμις* – «хромій» (вид морської риби). Можливо, його батьки практикували риболовлю, щоб розбагатіти і купити землю, чи, імовірно, він і сам колись був рибалкою.

Група імен на позначення *частин людського тіла* представлена іменами *ὁ Γνάθων* та *ὁ Λάμων*. Семантика імені **ὁ Γνάθων** (Гнафон) виводиться від назви частин людського тіла *ἡ γνάθος*, що означає «щелепа», «щока». У словнику І. Дворецького зазначено, що це ім'я часто вживають у грецьких і римських комедіях як «ім'я дармоїда» [5: 327]. Саме таку характеристику і має Гнафон, якого Лонг описує як людину, що *вміла тільки їсти і пити до безтями і після сп'яніння любов'ю втишатися, і ніщо інше не мало для нього значення, як тільки щелепа та живіт* – *ἐσθίειν καὶ πίνειν εἰς μέθην καὶ λαγνεύειν μετὰ τὴν μέθην καὶ οὐδὲν ἄλλο ὢν ἢ γνάθος καὶ γαστήρ* (4,11,2). Його ім'я містить конотацію, вказуючи на ненаситну людину (Гнафон має неймовірний апетит) з яскраво вираженими тваринними інстинктами. Фіксуємо в романі також зменшено-пестливу форму цього імені *Γναθωνάριον* – Гнафончик (4,16,4), причому герой називає так себе самого.

Ім'я **ὁ Λάμων** (Ламон) виводимо від іменника *ὁ λαμῖός*, що означає «горло». *ὁ Λάμων* – пастух-козопас, який виховував Дафніса як рідного сина. Можливо, Ламон мав здібності до співу або просто був голосистий (про це в романі, на жаль, не згадано). Однак це ім'я репрезентує в романі «сільського жителя», пастуха. Р. Гантер зазначає, що *ὁ Λάμων* зафіксоване як ім'я садівника у пізній епіграмі (AP 6,102 = GP 2741) [8: 17].

Група імен *міфічного походження* представлена антропонімом **ὁ Τίτυρος** (Тітир). У романі Лонга це ім'я належить наймолодшому сину волопаса Філета. У словнику власних імен Папе це ім'я зіставлено зі словом *σατύρος* – «сатир», назвою нижчого божества лісу [12]. Ім'я *ὁ Τίτυρος* можна вважати пастушим, оскільки воно зафіксоване в «Буколіках» Вергілія.

Із *семою «вподобання»* пов'язане ім'я старця Філета. Семантика імені **ὁ Φιλητάς** (Філет) асоціюється з дієсловом, що означає почуття (*φιλέω* – «любити»), та іменником *ὁ φιλητός* – «любитель». Можливо, цим ім'ям Лонг хотів увиразнити таку рису героя, як любов до розповідей різних історій із свого життя та легенд. Очевидно, письменникові було відоме ім'я грецького поета Філета, сина Телефа, родом з острова Кос, також грецького поета з Олександрії Єгипетської IV–III ст. до н. е. [5: 1727]. Це ім'я використовували у своїх творах Феокрит та Плутарх. Філет – пастух, шано-

ваний старець, який є довіреною особою Ерота, суддею у конфліктах, організатором жертвоприношень і священних танців, головним музикантом, найважливішим героєм роману після головних персонажів роману Дафніса і Хлої.

Антропонім **ὁ Ἄστυλος** (Астил) зараховуємо до окремої групи імен із семою «місце проживання». Ім'я походить від слова τό ἄστυ – «місто», тобто житель міста, «містянин». У романі Лонга Астил – це син господарів маєтку Діонісофана і Клеаристи. Як з'ясувалося згодом, Астил виявився рідним братом Дафніса.

Ім'я **ἡ Σωφροσύνη** (Софросина) походить від іменника ἡ σωφροσύνη – «розсудливість», який вказує на *інтелектуальні властивості людини*. Софросина в романі Лонга відіграє хоч незначну, але досить відповідальну роль. Це ім'я згадує рідна мати Дафніса, коли розповідає, як послала Софросину, ймовірно, служницю, щоб віднесла народженого Дафніса від дому у безпечне місце (у грот німф). Таке саме ім'я мають служниці в римського автора Теренція, тобто це ім'я пов'язує Лонга з відомою йому новою комедією, в якій розсудлива служниця заслуговує поваги.

У романі «Дафніс і Хлоя» фіксуємо два власних імені, семантика яких виводиться від дієслів. Це **ὁ Βρύαξις** (Бріаксис) – «бурхливий» (від βρυάξω – «переповнюватись життям») та **ὁ Λάμπις** (Лампіс, від λάμπω – «світити, сяяти, блищати»). Лампіс у романі Лонга – це пастух, який закоханий у Хлою і хоче з нею одружитися. Можливо, таке ім'я він отримав через те, що мав світле волосся або шкіру. Що ж стосується імені Бріаксис, то воно особливо підходить стратегу мітимнійців, який сміливо з десятьма суднами пішов на Мітілену війною, щоб помститися за страждання юнаків, які через свою недбалість втратили судно і коштовності та поверталися додому пішки.

Про частотність вживання власних назв осіб у романі «Дафніс і Хлоя» свідчать дані:

Чоловічі імена	Кількість фіксацій	Жіночі імена	Кількість фіксацій
ὁ Ἄστυλος	18	ἡ Ἀγέλη	1
ὁ Βρύαξις	1	ἡ Ἀμαρυλλίς	5
ὁ Γνάθων	16	ἡ Κλεαρίστη	7
ὁ Δάφνις	207	ἡ Λυκαΐνιον	10
ὁ Διονυσοφάνης	18	ἡ Μυρτάλη	18
ὁ Δόρκων	21	ἡ Νάπη	11
ὁ Δρύας	42	ἡ Ῥόδη	2
ὁ Εὐδρομος	5	ἡ Σωφροσύνη	1
ὁ Ἴππασος	2	ἡ Χλόη	180
ὁ Λάμπις	7		
ὁ Λάμων	50		
ὁ Μεγακλῆς	5		
ὁ Μεγακλῆς	3		
ὁ Τίτυρος	21		
ὁ Φιλητᾶς	1		
ὁ Φιλοποίμην	3		
ὁ Χρόμις			

Як бачимо, найбільш частотними є імена головних героїв роману Дафніса (ὁ Δάφνις) і Хлої (ἡ Χλόη). На другому місці – назви батьків головних героїв, які від-

значаються майже однаковою частотністю: імена батьків – Дріас (ὁ Δρύας) і Ламон (ὁ Λάμων) зафіксовано відповідно 42 і 50 разів, а імена матерів – Напа (ἡ Νάπη) і Міргала (ἡ Μυρτάλη) – 11 і 18 разів. Чимало уваги приділяє автор роману Філету (ὁ Φίλητος), його розповідям про зустріч з Еротом та кохання до Амарилліди (ἡ Ἀμαρυλλίς), яку згадано в тексті тільки п'ять разів, та Доркону (ὁ Δόρκων), волопасу, закоханому у Хлою, з яким пов'язані певні пригоди в романі. Середньою частотністю вживання відзначаються такі імена, як ὁ Ἄστυλος, ὁ Γνάθων, ὁ Διονυσοφάνης, ἡ Λυκαίνιον. По одному разу згадано в романі імена Бріаксиса (ὁ Βρύαξις), Софросини (ἡ Σοφροσύνη), Філопімена (ὁ Φιλοποίμην) та Агели (ἡ Ἀγέλη). Отже, можемо простежити певну закономірність щодо взаємозв'язку ролі персонажа в розвитку змісту роману та частотності вживання власних імен, що є ознакою ідіостилю Лонга.

Як засвідчує аналіз, Лонг, наділяючи власними назвами своїх героїв, виділяє якісь їхні характерні риси та особливості. В основному іменник роману має пасторальний характер. Назвавши головних героїв роману іменами Дафніс і Хлоя, автор наголошує на їх тісному взаємозв'язку з природою. З рослинним світом пов'язані імена і деяких другорядних героїв, таких як Дріас, Напа, Міргала, Рода, Амарилліда. Інші герої мають імена, пов'язані з тваринним світом. Це, наприклад, Доркон, Гіппас, Агела, Лікеніон. І лише небагато імен другорядних персонажів – здебільшого це представники міста – пов'язані з певними рисами їхньої вдачі (Гнафон) чи властивостями характеру (Софросина). Залежно від того, яке ім'я Лонг дає своєму герою, можемо помітити позитивне (Клеариста, Діонісофан) чи негативне (Гнафон, Лікеніон) ставлення до нього.

Загалом із 25 персонажів Лонга шість запозичено від Феокріта (Дафніс, Філет, Клеариста, Хроміс, Тітир, Амарилліда), що засвідчує певну традицію у використанні імен в античній літературі.

Вся система власних імен у романі Лонга «Дафніс і Хлоя» є важливим стилістичним засобом, який дає змогу відобразити взаємини між персонажами і ставлення до них автора та виступає виразним маркером індивідуальності стилю письменника. Крім того, іменник художнього твору давньогрецького автора II ст. н. е. засвідчує вплив соціуму на формування антропонімійної системи того часу; традиції та новаторство у використанні художніх антропонімів.

1. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима / Л. Винничук. – М. : Высшая шк., 1988. – 495, [1] с.
2. Горпинич В. А. Антропонимия древнегреческого языка : монография / В. А. Горпинич. – Днепропетровск : ДНУ, 2006. – 333 с.
3. Лопушанська-Бучко Г. С. До структури гомерівських імен / Г. С. Лопушанська-Бучко // Питання сучасної ономастики. – К., 1976. – С. 238–242.
4. Фоякова О. И. Имя собственное в художественном тексте : [учеб. пособ.] / О. И. Фоякова. – Ленинград, 1990. – 102 с.
5. Дворецкий И. Х. Древнегреческо-русский словарь : в 2 т. / [под ред. С. И. Соболевского]. – М. : Государственное изд-во иностранных и нац. словарей, 1958. – 1905 с.
6. Порпуліт О. Семантика власної назви в казковому тексті / О. Порпуліт // Наукові записки Кіровоградського педагогічного університету. – Кіровоград, 2001. – Кн. 10. – С. 245–249. – (Філологічні науки (мовознавство)).
7. Античные и христианские символы. – СПб. ; Калининград, 2003. – 63 с.
8. Hunter R. L. A Study of Daphnis & Chloe / R. L. Hunter. – Cambridge : Cambridge University Press, 1983. – 136 p.
9. Фоли Д. Энциклопедия знаков и символов / Д. Фоли. – М. : Вече, АСТ, 1997. – 432 с.

10. Кондрашов А. П. Кто есть кто в классической мифологии : [энциклопед. словарь] / А. П. Кондрашов. – М. : РИПОЛ КЛАССИК, 2002. – 220 с.
11. Epstein J. Stephen. Longus' Werewolves / J. Epstein // Classical Philology. – 1995. – Vol. 90, № 1. – P. 60–61.
12. Wörterbuch der Griechischen Eigennamen von Dr. W. Pape. – Braunschweig, 1850. – 240 s.
13. Longos. Hirtengeschichten von Daphnis und Chloe. Griechisch und deutsch von Otto Schönberger. – Berlin : Akademie-Verlag, 1973. – 215 s.

INFLUENCE OF SOCIAL MEDIUM ON NAMING THE CHARACTERS OF LONGUS' NOVEL «DAPHNIS AND CHLOE»

Inesa Makar

*Yuriy Fedkovych National University of Chernivtsi
2, Kotsubynskoho Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine
inesa_makar@yahoo.com*

The article highlights the influence of the society on naming the characters of the novel «Daphnis and Chloe» by Longus, ancient Greek writer of the end of the II century. An attempt has been made to characterize the semantics of characters' names and their role in text structure. Dependence of anthroponyms on characters' social affiliation has been observed. The usage of anthroponyms in Longus' novel indicates that they actively participate in creating lexical idiosystem of the author and have social significance.

Key words: creative literary anthroponymy, ancient Greek, proper name, semantics, idiosstyle, society.

ВЛИЯНИЕ СОЦИУМА НА ФОРМИРОВАНИЕ ИМЕННИКА В РОМАНЕ ЛОНГА «ДАФНИС И ХЛОЯ»

Інеса(Інесса) Макар

*Черновицький національний університет імені Юрія Федьковича
ул. Коцюбинського, 2, Черновці, 58012, Україна
inesa_makar@yahoo.com*

Рассмотрена социальная обусловленность именника в романе «Дафнис и Хлоя» древнегреческого писателя конца II в. Лонга. Предпринята попытка охарактеризовать семантику имен героев романа и их роль в структуре текста. Обнаружена взаимосвязь между антропонимами и социальной принадлежностью персонажей. Использование антропонимов в романе Лонга указывает на то, что они принимают активное участие в создании лексической идиосистемы автора и имеют социальную значимость.

Ключевые слова: литературно-художественная антропонимия, древнегреческий язык, собственное имя, семантика, идиостиль, социум.

Стаття надійшла до редколегії 21.06.2010

Прийнята до друку 17.09.2010